

मदाक्यान्मुञ्च मे भार्या कस्मात्तां हतवानसि । लोकपालोऽसि लोकानां न लोकस्य विलुम्पकः ।
 सोमेन दत्ता मे भार्या त्वया चापहताऽद्य वै । इत्युक्तो वचनात्तस्य नारदेन जलेश्वरः । ०१६०
 मुञ्च भार्यामुतथ्यस्य कस्मात्त्वं हतवानसि । इति श्रुत्वा वचस्तस्य ततस्तं वरुणोऽब्रवीत् ।
 ममैषा सुप्रिया भीरुर्नैनामुत्सृष्टुमुत्सहे । इत्युक्तो वरुणेनाथ नारदः प्राप्य वै मुनिं ।
 उतथ्यमब्रवीदाक्यं नातिहृष्टमना इव । गले गृहीत्वा क्षिप्तोऽस्मि वरुणेन महामुने ।
 न प्रयच्छति ते भार्या यत्ते कार्यं कुरुष्व तत् । नारदस्य वचः श्रुत्वा क्रुद्धः प्राज्वलदङ्गिराः ।
 अपिवत्तेजसा वारि विष्टभ्य समहातपाः । पीयमाने तु सर्वस्मिंस्तोये वै सलिलेश्वरः । ०१६१
 सुहृद्भिः सोभ्यमाणो वै नैवामुञ्चत तां तदा । ततः क्रुद्धोऽब्रवीद्भूमिमुतथ्यो ब्राह्मणोत्तमः ।
 दर्शयस्व च्छलं भद्रे षट्सहस्रशतं ह्रदं । ततस्तदीरिणं जातं समुद्रश्चावसर्पितः ।
 तस्माद्देशानदीश्चैव प्रोवाचासौ द्विजोत्तमः । अदृश्या गच्छ भीरु त्वं सरस्वति मरुन् प्रति ।
 अपुण्य एष भवतु देशस्त्यक्तस्त्वया शुभे । तस्मिन् संशोषिते देशे भद्रामादाय वारिपः ।
 अददात् शरणं गत्वा भार्यामाङ्गिरसाय वै । प्रतिगृह्य तु तां भार्यामुतथ्यः सुमनाऽभवत् । ०१६२
 मुमोच च जगद्गुःखादरुणश्चैव हैहय । ततः स लब्ध्वा तां भार्यां वरुणं प्राह धर्मवित् ।
 उतथ्यः सुमहातेजा यत्तत् शृणु नराधिप । ममैषा तपसा प्राप्ता क्रोशतस्ते जलाधिप ।
 इत्युक्त्वा तामुपादाय स्वमेव भवनं ययौ । एष राजन्नीदृशो वै उतथ्यो ब्राह्मणोत्तमः ।
 ब्रवीम्यहं ब्रूहि वा त्वमुतथ्यात् क्षत्रियं वरं ।

इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासनिके पर्वणि पवनार्जुनसंवादे चतुःपञ्चाशदधिकशतोऽध्यायः ॥ १५४ ॥

॥ भीष्म उवाच ॥ इत्युक्तः स नृपस्तृष्णीमासीदायुस्ततोऽब्रवीत् । शृणु राजन्नगस्त्यस्य माहात्म्यं ब्राह्मणस्य ह । ०१६३
 असुरैर्निर्जिता देवा निरुत्साहाश्च ते कृताः । यज्ञाश्चैषां हताः सर्वे पितृणाञ्च स्वधा तथा ।
 कर्मज्या मानवानाञ्च दानैर्वैर्हयर्षभ । भ्रष्टैश्चर्यास्ततो देवाश्चेरुः पृथ्वीमिति श्रुतिः ।
 ततः कदाचित्ते राजन् दोषमादित्यवर्चसं । ददृशुस्तेजसा युक्तमगस्त्यं विपुलव्रतं ।
 अभिवाद्य तु तं देवाः पृष्ट्वा कुशलमेव च । इदमूर्ध्वहात्मानं वाक्यं काले जनाधिप ।
 दानवैर्युधि भग्नाः स्म तथैश्वर्याच्च भ्रंशिताः । तदस्मान्नो भयान्तो ब्राह्महि त्वं मुनिपुङ्गव । ०१६४
 इत्युक्तः स तदा देवैरगस्त्यः कुपितोऽभवत् । प्रज्ज्वाल च तेजसो कालाग्निरिव संचये ।
 तेन दीप्तांशुजालेन निर्दग्धा दानवास्तदा । अन्तरोचं महाराज निपेतुस्ते सहस्रशः ।
 दह्यमानास्तु दैत्यास्ते तदाऽगस्त्यस्य तेजसा । उभौ लोकौ परित्यज्य ययुः काष्ठान्तु दक्षिणं ।
 बलिस्तु यजते यज्ञमश्वमेधं महीं गतः । येऽन्येऽधस्तान्महोत्साश्च तेन दग्धा महासुराः ।
 ततो लोकाः पुनः प्राप्ताः सुरैः शान्तमयैर्नृप । अथैनमब्रुवन् देवा भूमिष्ठानसुरान् जहि । ०१६५
 इत्युक्तः प्राह वै देवान्न शक्तोऽस्मि महीगतान् । दग्धुं तपो हि क्षोयेनैव न शक्यामीति पार्थिव ।
 एवं दग्धा भगवता दानवाः स्वेन तेजसा । अगस्त्येन तदा राजन् तपसा भावितात्मना ।